การพัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

The Development of a Model to Enhance Academic Leadership of Teachers and Educational Personnel to Improve Learning Achievement in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1

ดร.อภินันทิชัย แกระหัน[1]
Dr. Apinantichai kaerahan[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 2) พัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 466 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยศึกษาข้อมูลจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จำนวน 5 โรงเรียน ยกร่างรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และประเมินรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 นำรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการไปใช้และประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 150 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จาก 25 เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา เครือข่ายละ 2 โรงเรียน รวม 50 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ

[1]*รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*

[1]*Vice Director of Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 1*

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ดร.อภินันทิชัย แกระหัน, apinantichi23@gmail.com

รับเมื่อ 7 พฤษภาคม 2568 แก้ไข 18 มิถุนายน 2568 ตอบรับ 26 มิถุนายน 2568

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนด้านวิสัยทัศน์ และด้านการพัฒนาบุคลากร ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา,ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม, ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน, ด้านวิสัยทัศน์

2. รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5)การวัดและประเมินผล และเนื้อหาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร และ 5) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลการประเมินรูปแบบฯ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine the current conditions, desired conditions, and needs for developing a model to enhance the academic leadership of teachers and educational personnel to improve learning achievement in the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1; 2) develop such a model; and 3) evaluate the results of implementing the developed model. This study employed a Research and Development (R&D) methodology, carried out in three phases. Phase 1 involved analyzing the current and desired conditions and identifying needs for academic leadership enhancement. The sample comprised 466 school administrators and teachers, selected using simple random sampling based on Krejcie and Morgan's table. Data were collected using a rating scale questionnaire. Phase 2 focused on developing the model by studying best practices from five high – performing schools. A draft model was created and assessed for suitability and feasibility by seven experts through interviews and evaluation forms. Phase 3 involved implementing the developed model and evaluating its effectiveness. The sample included 150 administrators and teachers selected through purposive sampling from 25 educational quality development networks (two schools per network, totaling 50 schools). Data were analyzed using mean and standard deviation.

The findings revealed that:

1. The current state of academic leadership was at a moderate level. The highest mean scores were in educational quality assessment, technology and innovation development, curriculum and instruction development, vision, and personnel development. The desired state was at the highest level with similar areas receiving top ratings.

2. The developed model for enhancing academic leadership consisted of five elements: 1) principles, 2) objectives, 3) content, 4) development processes, and 5) assessment and evaluation. The content featured five key components: vision, technology and innovation development, curriculum and instruction development, personnel development, and educational quality assessment. Expert evaluations indicated the model was highly appropriate and highly feasible

3. The implementation of the model demonstrated high overall effectiveness Each component also received the highest level of effectiveness: vision technology and innovation development curriculum and instruction development personnel development and educational quality assessment

Keywords: Academic Leadership

ภูมิหลัง

มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก (สำนักงานเลขาธิการสภา, 2561, หน้า ง)

ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นจะต้องมีความเป็นมืออาชีพที่ประกอบด้วยทักษะ ความรู้ ความเข้าใจหลักการบริหารองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ สามารถควบคุมและจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และสามารถจัดการศึกษาให้สอดรับกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 (สุรีรัตน์ โตเขียว, 2560, หน้า 15)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพราะภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารในการมีอิทธิพล และกระตุ้นส่งเสริมให้ครูและบุคลากรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมาย (จิติมา วรรณศรี, 2557, หน้า 139)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 อยู่ในระดับใด

2. การพัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ควรเป็นอย่างไร

3. ผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

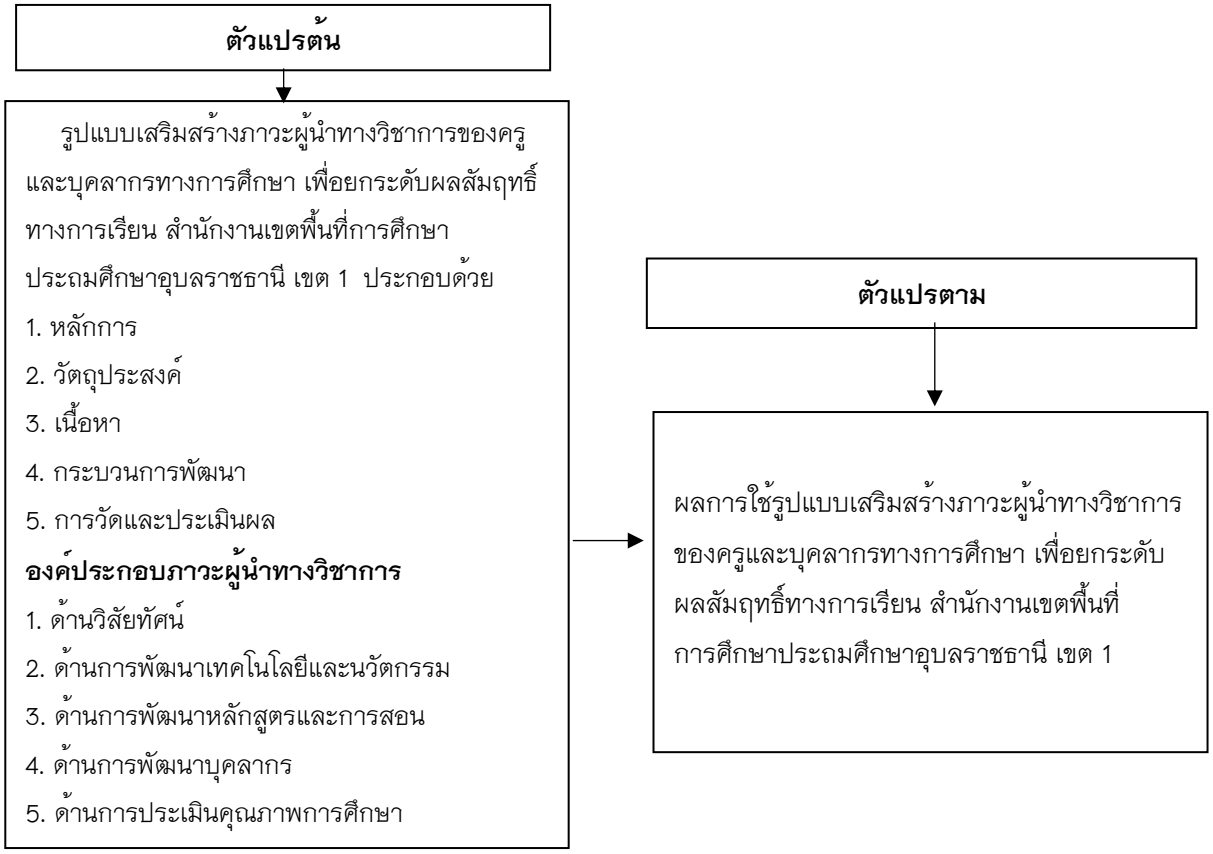
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2. เพื่อพัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

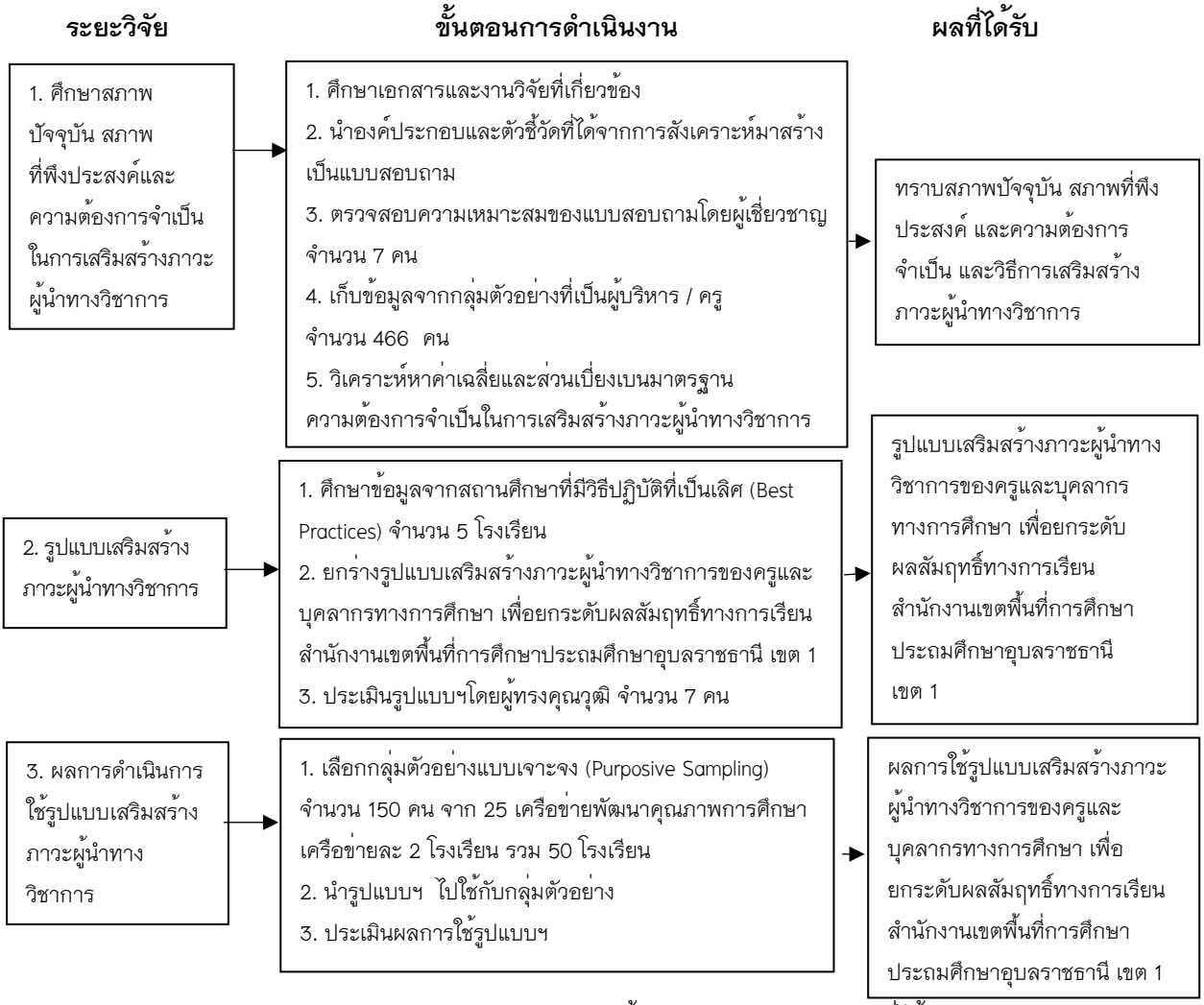
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่ได้รับ

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนารูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านวิสัยทัศน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมิน

คุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ดังตาราง 1

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ	n = 466					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านวิสัยทัศน์	2.50	0.68	น้อย	4.68	0.56	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม	2.89	0.40	ปานกลาง	4.70	0.57	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	2.64	0.49	ปานกลาง	4.70	0.54	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาบุคลากร	2.39	0.62	น้อย	4.71	0.53	มากที่สุด
ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	3.03	0.51	ปานกลาง	4.72	0.54	มากที่สุด
โดยรวม	2.69	0.54	ปานกลาง	4.70	0.55	มากที่สุด

2. รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล และเนื้อหาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร และ 5) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลการประเมินรูปแบบฯ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบฯ

รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ	ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ชุดที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์	2.60	0.72	ปานกลาง	4.70	0.63	มากที่สุด
ชุดที่ 2 ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม	2.56	0.93	ปานกลาง	4.78	0.46	มากที่สุด
ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	2.45	0.90	น้อย	4.68	0.59	มากที่สุด
ชุดที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร	2.68	0.67	ปานกลาง	4.79	0.53	มากที่สุด
ชุดที่ 5 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	2.72	0.49	ปานกลาง	4.79	0.52	มากที่สุด
โดยรวม	2.60	0.74	ปานกลาง	4.75	0.55	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม, ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านวิสัยทัศน์,และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา, ด้านการพัฒนาบุคลากร, ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม, ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน,ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดศักยภาพ พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับณฐกร สร้อยทอง (2561, หน้า ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการสอนของโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล เนื้อหาประกอบด้วย 5 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์, ชุดที่ 2 ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม, ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน,ชุดที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร และชุดที่ 5 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลการประเมินรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ กัญญารัตน์ แรกรุ่น (2563, หน้า ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ ส่วนที่2 หลักการและเหตุผล ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ส่วนที่ 4 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้านประกอบด้วย (1) การพัฒนาตนเอง (2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ (3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และ (5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ และส่วนที่ 6 แนวทางการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ความถูกต้องของรูปแบบมีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทุกส่วน

3. ผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของลัดดาวัลย์

เชื้อพลบ (2560, หน้า ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตระยอง 2 โดยรวมและด้าน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ไปใช้ในการพัฒนาครูนั้น ผู้บริหารและครูควรทำความเข้าใจให้ชัดเจน ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างจริงจัง

1.2 การนำรูปแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ไปใช้ในการพัฒนาครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ควรปรับใช้ตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ และปฏิบัติอย่างจริงจังตามรูปแบบที่วางไว้

1.3 ควรนำรูปแบบฯ ไปขยายผลในระบบกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่เชิงระบบ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสูงขึ้นโดยใช้ระยะเวลาน้อยลง โดยเน้นการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของครูตามรูปแบบฯ

เอกสารอ้างอิง

กัญญารัตน์ แรกรุ่น. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

จิติมา วรรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวรรณการพิมพ์ 3.

ณฐกร สร้อยทอง. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนของโรงเรียนบางละมุง.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ลัดดาวัลย์ เชื้อพลบ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุรีรัตน์ โตเขียว. (2560).*รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21.* ดุษฎีนิพนธ์ ค.ด. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.